

ಹಾಲು ಕುಡಿಯಲು ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ?’ ಇದೂ ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ! ತಾಯ್ನ ಕಾಣುವ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಬಯಲಾಟದ ಸಾರಥಿಯು ‘ಉಪರೆ’ (ಉಪರ್ ಪದದಿಂದ ಬಂದುದು) ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಹಿರಿಯ ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಾರಥಿ ಆಡುವ ನುಡಿಗಳು ‘ತೋಂಡಿ’ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾತುಗಳು. ಲಿಖಿತವಲ್ಲದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜಾಣ್ಮೆಯ, ಲೋಕಾನುಭವದ ನುಡಿಗಳು. ಯಾವ ಬಯಲಾಟದ ಕವಿಯೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದವು. ಆಶುಮಾತುಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಸೊಗಡು ಇದಕ್ಕಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರೇರಣೆ ಇವರಿಗೆ ದಕ್ಕುತ್ತದೆ.

ಸಾರಥಿ ಮಾತು ಹೀಗಿದೆ: ‘ಭೂಪತಿ ಎಂಬುವವ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ರೂಪೈ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಆಸೆಯಿಂದ ಅತ್ತೆ ಮಾವರ ಮನೇಲಿ ಕತ್ತಿಯಂತೆ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಪುತ್ತೂರು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುವರು. ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಬುತ್ತಿ ತಗೊಂಡು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯ ಗೆಳತಿಯರು- ‘ಈತನಾರು?’ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಆಕೆ- ‘ಇವ ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಳು’ ಎಂದು ಹೇಳುವಳು. ‘ಛೂತ್ತೇರಿ ಕತ್ತೆ ರಂಡೆ’ ಎಂದು ಬಯ್ಯು ಆಕೇನ ಕತ್ತಿಡಿದು ನೂಕಿ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬುತ್ತಿ ಹೊತ್ತಕೊಂಡು ಬಂದು ಸಂಡೂರು ನಾರೀ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಉಂಡ ಬಂದಂಥವ ನಾ...’

ಹೀಗೆ ಮುಕ್ತ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯ ಮೀರಿ ಜಾನಪದ ಕಲಾವಿದರು ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋರಂಗದ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತಾರೆ.

ದುಶ್ಶಾಸನನ ಬಯಲಾಟದ ‘ವಸ್ತಾಪಹರಣ’ ಕಥೆಯೊಂದಿದೆ. ಅದು ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕ ಸಮಕಾಲೀನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಐವರು ಗಂಡಂದಿರಿದ್ದರೂ ಎಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ದೌಪದಿಗೆ ಬಂತು? ಇವತ್ತಿಗೂ ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದರೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳೇನೂ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದುಶ್ಶಾಸನನಂಥವರು

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಎಳೆಯಲು ದುಸ್ಸಾಹಸ ಪಡುವಂಥದ್ದನ್ನು ನಿತ್ಯ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅರೆಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೊಡುವರೆಂದು ಆರೋಪ ಮಾಡುವರು. ಅಂಥ ತೊಡುಗೆಯ ಸಿನಿಮಾ, ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವರನ್ನು ಹೀಗೆಳೆಯುವರು. ಅತನಿಗೆ ಕೆಲಸವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡುವರು. ಇಂದಿನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ ಮುಖ್ಯ, ಮೌಲ್ಯವಲ್ಲ. ಅರೆಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯ ಕುರಿತು ಸಾರಥಿ ಸಂಹಸನ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಜೂಜು ಕೂಡ ನಿತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಂತೆ ಸಮಾಜವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಂತೆ ದೊಡ್ಡಾಟದ ಸಾರಥಿ ‘ಉಪರೆ’ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

‘ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ’ದಲ್ಲಿ ತಾರಕಾಸುರನು ದೇವೇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿ ರಂಭೆ, ಊರ್ವಶಿಯರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಸೋತರೂ ಆಟದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಜ್ಞ ಕೆಡಿಸುವುದು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವಾದರೆ ಸಮಕಾಲೀನದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಮೌಲ್ಯ. ರಾಕ್ಷಸರು ಯಜ್ಞ ವಿರೋಧಿಗಳು. ಕಾಡು ನಾಶವಾಗುವ ಅಪಾಯ ಹೇಳುವ ಇವರು ಅಲ್ಲಿಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಪರ ಇರುವವರು. ಕಾಡು ಕಡಿದು smart city ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಹೊರಟ ಬಗೆಯು ವ್ಯಂಗ್ಯವೂ ಹೌದು. ಇದು ಅರ್ಯ-ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಘರ್ಷವೂ ಸರಿ. ಅದಕ್ಕೇಯ ದೊಡ್ಡಾಟದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕಿರೀಟ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಕಿರೀಟವಿರುತ್ತದೆ. ರಾಕ್ಷಸರು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಬಂದರೆ, ದೇವತೆ ಪಾತ್ರಗಳು ನೇಪಥ್ಯದಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಶೈವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ‘ಮಿಥ್’ ಅನ್ನು ಡಿಸ್ಕಾರ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಆಧುನಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವರು.

ಸಣ್ಣಾಟ

ಸಣ್ಣಾಟದ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ‘ಹರದೇಶಿ-ನಾಗೇಶಿ’ ಶ್ರವ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ಜಾನಪದ ರಂಗ ಪ್ರಕಾರ ದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ತಿರುಗಲು ಅಥವಾ ಸಣ್ಣಾಟವಾಗಲು ಮರಾಠಿ